

234. Karl XII:s resolution på städernas besvär angående vissa tullförhållanden, det s. k. vaatgeltet, kontributioner etc. Stockholm den 22 december 1698.

Koncept i riksdagsakter 1698. Tryckt i *Stiernmans Riksdagars beslut*, bihang, sid. 465.

K. M:tz nådige resolution och förklaring öfver de allmenne besvårs punkter, som dess trogne undersåtare samptlige borgerskapet vid den år ettusen sexhundra nio sju den 29 *novembris* lyckeligen beslutne riksdag i underdånighet inlevererat hafve, gifvin Stockholm den 22 *decembris* 1698.

K. M:t hafver sig föredraga låtit de besvårs punkter, som dess trogne undersåtare samtliga borgerskapet i underdånighet inlagt hafve, och där på sig uti nåde således förklarar som föllier.

1. Hvad den underdånige ansökningen vidkommer, hvilken de af borgerskapet giöra, som bruka skepsfart på Frankerike, nembligen at deras skepp och farkåstar, som dit handla och på cravel bygde äre, och de varur, som de sjelfve låta därifrån hit hempta, måtte uti tullen niuta den så kallade helfriheten och at k. M:t ville låta handla med Frankerike om vaatgeltetz uphäfvande darsammastädes för de svenske skeppen, på det k. M:tz undersåtare måtte åthniuta där samma frihet, som andre sig sökia at betinga, så äre hvad det förste anlangar till de inhemske skeppens friheter och förmänner sådane förordningar för detta affattade, som äre lämpade till skeppens och handelens beskaffenhet och grundade på publique pacter och afsked, så at därutinnan vid tiden en sådan ändring, som här begäres, sig ej väl giöra låter; och hvad det andra vidkommer, nembligen vaatgeltet, så vill k. M:t taga behörige tider och tillfellen i akt till at låta där om med Frankerike handla.

2. Hvad som af samptlige borgerskapet är i underdånighet andragit och med sine omstendigheter anført om de contributioner, som fordras för deras skepps parter, det store besvär, som dem där af påkommer, samt det skadelige effterfölgd, som befaras på den hendelsen, at borgerskapetz handelsböcker, sterbusinventarier, skriffter och handlingar skulle till sådane contributions räkningars uthfinnande tagas under qvarsättning och uthsökningar, hvarföre de uti underdånighet begäre, at sådane contributioner icke allenast

ej måtte vidare extenderas, än riksdags besluten innehålla, utan och all effterräkning där på uphöra i anseende till de store svårigheter med handels och creditz ytterste fördärf samt de ogiörligheter, som där vid infalla, sådant hafver k. M:t hos sig låtit i nådig consideration komma och för gått funnit här på resolvera, att contributionerne för skeppsfarter ej vidare extenderas skole, än de riksdagsbesluter innehålla, hvaruti sådane contributioner *expresse* be- villiade äre; och hvad de sammas uthsökande och infordrande vidkommer, så må hvar och en skeppsinteressent afleggja så stor summa, som han sielf under edzplikt finner sig skyldig vara, hvilken ed honom ochså påleggias kan, om han med skiäl misstenkes en alt för ringa contributions summa declarerat och erlagt hafva.

3. Den lindrighet, som begäres i tullen på det salt, som hämtas ifrån La Matta, hafver k. M:t således samtykt och bevilliat, som dess nådige bref och befallning till cammar och commercie collegium af den 5 *januarii* 1698 innehåller, nembligen at det må uti tullen modereras och beräknas till hälfften emot det portugisische saltet, hvilken lindrighet undersåtarene hafva att åthniuta till vidare förordning.

4. Hvad det besväret anlangar, att saltetz inkiöp i Portugal sätties dyrare för k. M:tz undersåtare än för de hollendske, och den underdånige ansökning, som fördenskull giöres, det k. M:t ville låta handla med kånungen i Portugal, att de svenske måtte niuta saltet för lika pris med de hollendske, så endock det contractet, som de hollenske hafva med Portugal, kan hafva haft sine besynnerlige orsaker och omständigheter, som ej kunna lämpas till andre nationer, med hvilke de svenske niuta i Portugal lika vilkor, och at kiöpet på saltet somblige år sådant varit, at de hollendske ej funnit sådan fördel vid deras contract som i de åren, då saltet för bristen på tillvärknigen fallit dyrare, så att fördenskull det hollendske contractet ej egentligen kan tagas till exempel eller nyttigt och giörligt vara at på det sättet contrahera som de giordt, så vill k. M:t likvist hafva uti nådig ihugkommelse at vid anständige tider och tillfellen tillse huruledes at komma till sådant aftal med kånungen af Portugal, som till salthandels beföring och förkåfring lända måtte.

5. Hvad anlangar convoypenningarnas afskaffande, sedan kriget är ändat och convoyen ej vidare behöfvas, så uphörer fuller den pålagan, som varit på lastetalet och barlastade skepp, men med det, som betalas af laddningen och sielfve varurne, måste så länge continueras, at den omkåstnad kan blifva ersatt, som k. M:t har

giordt på convoyers underhållande i varande krigstid, effter det brefvetz innehåld, som k. M:t den 8 *septembris* 1698 till dess cammar och commercie collegium hafver där om låtit afgå.

6. På den hendelsen at k. M:t vorde vidare förordnandes för undersåtarenes navigation något convoy af dess egne skepp, då vill k. M:t också låta i nådig consideration komma hvad det traffiquerande borgerskapet i underdånighet påminner at uti instructi-
 onerne för convoy capitenerne inflyta kunde till förekommande af alle onödige drögsål samt andre hinder och besvär uti handeln och resorne; men emedan nu sådan förordning är giord, at kiöpmennernes egne skepp måtte uthredes till convoyare, när sådane behöfvas, så kunne de då sielfve de anstalter giöra, hvar med de olägenheter, öfver hvilke de sig besvära, må kunna ändras och bättras.

7. Hvad det vidkommer, som andrages om angelägenheten af ett gått ankarsmederi, och det klagemål, som föres öfver de ankares odugelighet, som här tillsmidias, med underdånig begäran om alfvarsamme förordningar och befallningar till vederbörande, huru de sine ankare med flit och achtsamhet och med den fasthet och godhet måtte tillvärka, så at man för deras bräckelighet ej må komma at lida nöd och skade på folk, skepp och godz, så äre fuller tillbörlige anstalter allareda där till giorde, och sådane berättelser af k. M:t:z bergs collegio inkomne om de ankare, som här smidias, så at man håller före, att ej dugeligare, bättre och af starkare prof uthi fremmande land tillvärkas och at fördenskull ingen kan hafva fog sig där öfver at besvära, allenast at de, som dem nyttia skole, ville sielfve draga den omsorg at bruka sådane, som äre proportionerade effter skeppens storlek. Men skulle likvist någon hafva något at klaga med bevis och prof eller at något gifva vid hand till detta inhemske ankarsmiderietz förbättrande, så vill k. M:t, at sådant må hos förbemälte collegium angifvas, dit k. M:t fördenskull denne ansökningen vill hafva remitterat.

8. De klagemål, som k. M:t:z traffiquerande undersåtare så i synnerhet som i gemen hos k. M:t i underdånighet andragit hafve om deras i krigstiden af fremmande siömakters kapare upbrakte skepp och godz och den store skade, de där af hafve lidit, hafver k. M:t sig, så åftta som sådant är förekommit, med kånungslig omvårdnad för sine undersåtares välfärd tillbörligen antagit och å behörige orther hvars och ens sak och rätt på det högsta låtit understödia och drifva, hafvandes en stor del af de klagande nutit en god värkan där af uthi den satisfaction, som de af general sta-

terne af dhe förenade Nederlanden verkligen hafva erhållit. K. M:t hafver ej eller låtit fela på ansökningar och remonstrationer hos dhe andre potentaterna, under hvilkes commissioner sådane kaperier och upbringningar äre skedde, och varder änn ytterligare där med continuerandes vid alle tillfellen, med förmodan att för dem, som orätt lidit hafve och ej någre felachtigheter och lurendrejerier begått, kunna ännu någon satisfaction uthvärka.

9. Att en sådan förordning skulle göras, at de skepp, som i stapelstaden sitt hemvist hafve, skole niuta den förmån at först blifva fraktade, så at inge andre skepp, de[!] vare sig k. M:t:z undersåtare ifrån andre städer eller uthemske och fremmande tillhörige, måtte någon frakt antaga, förr änn de, som i staden hemma äre, hafve först undfått deras last, det håller k. M:t för åtskillige considerationers skull mycket betenkeligit och jemväl för den svenske skepsfarten i gemen ej gagnetigit.

10. Hvad den begäran vidkommer, att interessenterne uthi tiäruhandeln måtte anbefallas at ej uthskeppa deras tiära med andre farkåstar änn svenske, så kan dem uthi detta fallet ej något vidare föreskrifvas, änn hvad som det contractet medgifver, som k. M:t hafver med dem inrätta låtit.

11. Att en sådan ändring måtte göras uthi handeln och seglationen ifrån uthrikes länder på Est-, Liff- och Ingermanland, så att k. M:t:z undersåtares skepp måtte tilläggias någon förmån för de fremmande, så at de förre måtte behålla farten och handeln och de senare uthslutas, det finner k. M:t så för handelens beskaffenhet och egenskap uthi de förbe:te länder som för andre considerationers skull vid denne tiden ej rådsamt och giörligit vara, men så förmenar k. M:t, at de inhemske äre dessutan med sådane hvilkor benådade, sosom ibland annat med nederlaget här i Stockholm på de varur, som till de förbe:te länder och därifrån kunna transporteras, så at de kunna hafva där af en anständig fördel.

12. Hvad den begäran anlangar, at det må stå dem fritt, som reda i helfrie skepp, de samma at uthrikes försälja effter egit gåttfinnande, så emedan k. M:t hafver förordnat, huru där med skall procederas, så hafve skeppsredarene sig där effter at rätta och å behörig orth angifva.

13. Det klagemål, som föres emot consulen i Portugal Niclas Simons, serdeles öfver hans consulat penningar och provision, vill k. M:t hafva remitterat till des cammar och commercie collegium, som icke allenast skall höra dem, som öfver honom i förbe:te mål

sig besvära, utan och hans svar och förklaring intaga och tillse, hvad där vid effter saksens beskaffenhet står till göra.

14. Aldenstund borgerskapet en underdånig ansökning gör, at k. M:t tektes i nåder effterlåta och förordna, at uti alle städer, som äre af den beskaffenhet, at där till råd och ämne hafvas kan, och där handeln och handteringen det så fordrar, ett kiöpmansgille måtte blifva inrättat och hållit för det gagn, som där af förmodas, hälst om sådan förordning där öfver blefve tillika författad, som till detta värketz rätta skick och styrsell kunde pröfvas nyttig och nödig, och denne saken af den beskaffenhet är, at ett och annat där vid bör behörigen öfverleggiäs, ty låter k. M:t dess nådige bref till dess cammar och commercie collegium afgå med befallning, at det tager denne saken uthi öfverleggiande och inkommer till k. M:t med dess underdånige betenkiande där öfver.

15. Hvad som af borgerskapet är anfördt vordet angående siötullstaxan, at den vore på somblige varur för hög och i somblige stycker ej inrättad och lämpad effter det kramm och de sorter, som nu för tiden blifva förde, med hvad mera, begärandes i underdånighet, at där öfver en behörig förordning göras måtte, sådant kan alt komma i behörig consideration, emedan k. M:t dess befallning uthgifvit hafver om tulltaxans reviderande, hvilket värk, sosom det uthi k. M:t:z cammar och commercie collegium är under händer, altså kunne de påminnelser, som där vid nödige äre, darsammastädes angifvas.

16. Det som borgerskapet i underdånighet föreslår om ett offentligit och corporelt straff på dem, som af oredeligit upsåth och blått bedrägeri göra sig till failliter och sökia *cessionem bonorum*, hafver k. M:t funnit gått at remittera till dess cammar och commercie collegium och thesslikes till dess förordnade lag commission, att de inkomma där öfver med deras underdånige mening, hvar på k. M:t vill sedan förordna, hvad rättvist pröfvas.

17. Emedan borgarene i stapelstäderna i underdånighet föreställa, hurusom dem ett stort förfång tillfogas uti deras tillbörlige handel och näring igenom det, at de, som innehafva och drifva sådane bruk och värk, som intet äre allodial frälse utan skatte och cronevärk, hvarföre till k. M:t en årlig recognition bör gifvas, sökia sin tillvärkning vid slike bruk af järn och mässing till fremmande at försällia, gåendes där med emot rätte förståndet af giorde förordningar och sielfve fundamentet, hvarpå stapelstäderna inrättade äre, stapelstadzborgarene förbi, som där af borde hafva sin näring

och förkåfring, och de fördenskull underdånigst bedie, att de måtte blifva handhafde vid det, som i detta mål är stadgat och förordnat, så at alle de, som så beskaffade bruk hafve, sosom och alle andre brukspatroner, som intet äre borgare uti stapelstäderna, måtte tillhållas at med sin tillvärkning icke gå stapelstadz borgaren förbi och den samma sielfve uthskeppa eller till någon fremmande försällia, ty hafver k. M:t funnit gått at låta dess bref och befallning afgå till dess cammar och commercie samt bergs collegier att träda tillsammans, taga denne ansökningen uti noga skiärskådande och öfverleggiande och där öfver inkomma hos k. M:t med deras underdånige betenkiande.

18. Angående det klagemål, som anföres öfver den för städerna skadelige handel, hvilken af brukspatroner, factorer och arrendatorer föröfvas med upkiöpande och försälliande af spanmål och andre varur kring landet, samt ett och annat oloffligit landzkiöps drifvande, till hvilkas hämmande underdånigst föreslås, at förordnas måtte, huru stort quantum hvar och en brukspatron och factor effter dess värks storlek och beskaffenhet må årligen upkiöpa af spanmål, salt, sill och andre fiskevarur samt blagarn och vallmar till sitt enskilte folks tarfvor och behof och at hvar och en till den änden måtte ingifva hos landzhöfdingen rätt lista på det folk, han med desse varur bör försörja, intet begripandes därunder kälare utom deras bröd och fördzlebönder, som med penninger böre betalas, så emedan k. M:t hafver för detta anbefalt dess cammar och commercie samt bergs collegier at här öfver affatta anständige reglementer och förordningar, ty har k. M:t det, som här i samma sak är vordet andraget, dit ochså velat remittera med nådig befallning, at förbemälte collegier taga det i öfverleggiande och inkomma hos k. M:t med deras underdånige betänkiande däröfver.

19. Hvad vidkommer det besvär och klagemål, som anföres öfver olofflig handel och landzkiöp samt borgerskapetz underdånige begäran, at de beslag, som kunna göras uti en eller annans stadz district, måtte i samma stad effter stadzlag och rätt undersökte och afdömde blifva, så hafve k. M:tz gouverneurer och landzhöfdingar sådane instructioner och ordres, så at när någet sådant vid hand gifves, de då skole handräckia städerna och deras uthskickade till at undersökia och effterslå underslef, som föröfvas, samt till att lagligen uthföra sakerne uthi deras rätte *foro*, nembliken där landzkiöpet är giordt.

20. Angående det som i underdånighet af borgerskapet begäres, nembligen at den handel, som igenom 1673 års handelsordinantz är i städerna effterlåten civilbetiente, som äre uthom borgerskapet, när de där emot undergå *onera realia*, måtte blifva inskränkt till en sådan handel, som sker en gros och ej i minut uti åpne bodar, eller och at däremot undergå inquarteringslasten uti de städer, där inquarteringar äre, och så igenom ed förplikta sig till at afhålla sig ifrån all oloffig och understungen handel och, när de flyttia uthur staden, lemna åth densamma en skiälig afgifft af det, som de där med sin handel vunnit, att och cronebetiente och andre ståndzpersoner ej måtte befatta sig med krögeri och ölsällning, effter som sådant tillkommer borgerskapet och dem besynnerligen, som underhålla giestgifverierne i städerna, så emedan den förbemälte handelsordinantzien af år 1673 samt andre uthgagne förordningar omstendeligen innehålla, hvad som uthi alt detta är tillåteligit eller ej, så at flere resolutioner läre förmodeligen ej behöfvas, ty måste speciale målen hos vederbörande angifvas, at de där öfver måtte statuera, hvad lag och ordinantzier likmätigt är.

21. Huru vida det skall vara borgerskapet allena tillåteligit, sosom af dem åstundas, at antaga commissionshandel för provision eller ochså andre uthom borgerskapet sådane commissioner ochså kunna betiena, det ankommer på sielfve handelens beskaffenhet, som förrättas skall, och ej på provisionen, villiandes k. M:t uti det som för detta hafver varit öfligit och loffigit, ej någon ändring giöra eller något nytt förordna.

22. Emedan det är för detta igenom handelsordinantzier och resolutioner samt uti vederbörandes instructioner och ordres nogsamt infört och föreskrifvit, hvad borgerskapet anföra och begära emot deras handel, som cronones medel om händer hafva, hvaribland ochså äre tull och accisbetiente, ty vill k. M:t ej annat förmoda, änn at vederbörande gouverneurer och landzhöfdingar läre hålla alfvarsam hand där öfver, fast inge nye förordningar och befallningar till dem däröfver uthgå, allenast de speciale målen, som förefalla, blifva behörigen hos dem angifne, så att lagen och förordningerne må appliceras och stellas i execution på den, som där emot bryter.

23. Den ansökningen som [o: om] liggiedagarne, at de för dem, som föra något till städerna att försällia, måtte blifva förordnade effter hvars och en stadz vilkor och lägenhet samt effter dess handels arth och beskaffenhet, vill k. M:t hafva remitterat till dess cammar

och commercie collegium, där hvar och en stad må sig angifva med sine speciale mål, effter det ankommer på hvars och ens orthz och hvar och en handels beskaffenhet och art, som af bemelte collegio bör undersökias och skiärskådas.

24. Det som i underdånighet begäres, at uti alle städer, där godz kommer at stämplas och tolag derföre afgifves, någon af borgmestare och rådز medel undersökningen och stämplandet bivista måtte, sådant är städerna ej förbudt, varandes i stämpelordningen förordnat, huru där med förhållas skall; doch bör stadzens stempel-mestare ej gå vidare med sin beställning där vid, änn honom tillkommer, att icke tullbetiente något hinder uthi deras embetes för rättande vederfares.

25. Ehuru väl upstäderna sig besvära öfver stapelstäderna, at uthi de frimarknader, som uthi upstäderna hållas, uthborga stapelstädzboerne till bönder och andre på landet så mycket af salt, sill och andre varur, att landtmannen blir där med så försedd, at han sedan emellan marknaderne af sådane varur intet behöfver, hvarföre borgarene i upstäderna begära i underdånighet at igenom någon anständig förordning blifva vid deras näring beskyddade, så kan k. M:t likvist ej annat finna, änn at det vore emot handels arth och natur at förbiuda kiöpare och sälliare at handla på credit sin emellan, varandes en förordning angående frimarknader af år 1637, som vederbörande hafva sig till rättelse.

§ 26. Angående af borgerskapet i några uppstädur »neder i landet» idkadt oloffigt landsköp med tobak.

27. Hvad de visitationer vidkommer, som ske på marknadzplatzerne öfver borgerskapetz godz, hvaröfver de sig besvära med underdånig begäran, at så framt k. M:t ej kunde finna gått sådane visitationer aldeles låta uphäfvas, då den förordning giöras kunde, att de måtte ske för uth, förr än handelen med allmogen anställes, efftersom elliest skulle marknaden, då allmogen mäst tillstöter, lida mycken afsaknad och hinder, så äre allareda för detta om desse visitationers förrättande sådane förordningar gjorde, hvar effter vederbörande sig rätta skole.

28. Sosome borgerskapet uti de städer, hvarest guarnisoner hållas, i underdånighet begäre, at alle militär personer måtte förbiudas at befatta sig med någon handel och at det som till staden blifver fördt at där falt hållas och försällias, måtte fritt och obehindrat till torgs framkomma och ej uthi tullporterne och vid bryg-

giorne af vakten på ett eller annat sätt qvarhållas, altså emedan lag och ordinantzier gifva nogsamnt tillkenna, huru vida någon utom borgerskapet må befatta sig med någon handel och huru det skall förhållas med de varur, som föras till stadz at försällias, ty måste speciale klagemålen hos vederbörande angifvas, hvilkom åliggia skall at ställa lag och förordningar i värk och execution.

29. Det besvära sig fuller någre städer öfver accisbetiente, at när en eller annan af fattige borgare villia på de tider, som ordinarie bakarene ej hinna med brödbakningen i grofft och grant, något bakeri bruka, så at allmogen måtte i des trångmål få bröd till kiöps, då fordra bemälte betiente af dem accisen för hele året, oaktat de ej mer än ett fierdedels eller halfft år bakat hafve; men sosom borgmestare och råd böre den omsorg draga, at de hafva i städerna sådane ordinarie bakare, hvilke baka så mycket bröd, grofft och grant, som åthgången fordrar, altså där någon dessuthom sig något salubakande påtager, måste den samma rätta sig effter förordningen af år 1696.

30. Anlangande den underdånige ansökningen, som giöres om continuationen af den friheten, som k. M:t nådigst förlänt hafver på spanmålens införsell ifrån fremmande orther, och att grentzetullen på inkommande spanmål emellan Sverie och Norrie måtte uphöra, mädan dyre tiden påstår, så hafver k. M:t allareda icke allenast för år 1698 uthan och för år 1699 förordnat, hvad häruthinnan står till giöra, hafvandes låtit dess nådige befallning där om afgå till dess cammar och commercie collegium.

31. Emedan de som handtvärkerier drifva, begära at effter den femtonde punkten uthi privilegierne för handtvärkshusen få tillhandla sig de perzedlar, som till kyrkior och andre publique värk kunna vara anslagne och försällias skole, ty måge de angifva sig hos vederbörande, som där om hafve at disponera, contrahera och förarrendera.

32. Hvad den jemkningen vidkommer, som begäres uti taxan på bakugnspenningarne, så vill k. M:t den saken hafva remitterat till dess cammar collegium.

33. Ehuru väl den förordningen, som den 5 maj 1691 är uthgången om all mäldz angifvande och afmälande, kunde hafva sådane besvär med sig, som af borgerskapet anföras, så at en eller annan, som intet har haft upsåth at bruka något försnillande, kan likvist igenom förseende råka under de confiscationsmål, som förordningen innehåller, sosom serdeles ske kan uti de trenne andragne punkterne,

nembligen när accis zedeln ej föllier vid malden, när flere än 4 säcker läggias på ett lass och när mera kommer uti en säck änn effter förordningen, för hvilke och flere orsakers skull i underdånighet begäres här på någon ändring och besynnerligen, at förbemälte förordnings strenghet allenast måtte anse bryggjare och bagare och ej personer af annor handtering, som hvarken sielfve eller deras husfolk kunna där med umgå eller vetta alle föreskrefne formaliteter at taga i akt, allenast de likvist icke bruka något försnillande, dock likväl, emedan det är bekant nog, hvad svek och underslef som brukas med malden och accisens afleggiande och huru högnödigt det varit hafver at till deras hämmande vara betenkt på allehanda præcautioner och reglor och på en alfvarsam execution, förbemälte förordning ochså fördens skull är med noga öfverläggiande affattad, hvilken snart skulle förfalla och de gamla missbruken åter inrita, så framt hvariehanda ändringar, uthtydningar och exceptioner skulle tillåtas, det och ej heller kan vara så svårt för hushållare och deras husfolk att lära till at fullgiöra förordningen, som consequentzen för k. M:tz interesse skulle blifva svårare, om en eller annan under hvariehanda prætext skulle blifva undantagen, ty finner k. M:t bäst vara, at bemälte förordning må effter des innehåld handhafvas och effterlefvas, och hvad tunnemalet vedkommer, nembligen om det icke må effter borgerskapetz begäran bestå uthi 32 kappar jempte rågan af så många kappar, som uti 1665 års placat om mått och vikt omröres, så hafver k. M:t dess förordning till dess cammar collegium afgå låtit, huru där med förhållas skall.

34. Sosom samtliga städerne i underdånighet anhålle at i fredelige tider vara förskonte för underhåldningen af det fördubblade båtmanshållet, låfvandes at icke dess mindre vid befarande krig och örlig hafva till k. M:tz tjenst sine fördubblings båtmänn ofelbart och riktigt vid handen, altså vill k. M:t fuller där till i nåder samtyckia, men med det vilkor och åthvarning, at när omtrenger, de då må hafva dem i beredskap.

35. Hvad vidkommer det besväret, hvilket af somblige städer andrages, att en del creditorer, då de elliest ej kunna uti penningar få sine fordringar af deras debitorer eller annan redbar lös egendom där till finnes, utan de måste sökia igenom laga uthmätning af debitors fasta egendom at erhålla det dem tillkommer, vid sådane tillfellen ej villia låta sig nöja med den där öfver gånne värderingen, fast den effter lag och förordningar vore skedd förste, andre och tridie gången, utan påstå, at den fasta egendomen måtte under

offentlig auction föryttras, och således af det som där af faller giöra sig betalte, hvilken auction i de små städerna skall vara mycket svår och skadelig, effter som sådan egendom blir för brist på kiöpare för mekta ringa värde föryttrad, förmenandes at en sådan execution strider emot lag och förordningar, de mål undantagandes, som angå k. M:t och des *fisci* höge rätt och k. M:t ständers banco privilegier, hvarföre de i underdånighet begära, at k. M:t igenom en rättvis förordning ett sådant förfarande nådigst tektes rätta och förekomma, så förmenar k. M:t, at allmenne lagen samt uthgågne förordningar och stadgar om executioner och de där vid förekommande uthmätningar och värderingar noggsamt vid hand gifva, huru där med skall procederas, så at hvarken creditoren må hindras i sin rätt af en trög och gensträfvig debitor, ej eller debitoren någon hårdhet och förtryck emot lag och rättvisa tillfogas, varandes executions målen vid slike tillfellen af så åtskillige beskaffenheter, så at det vore betenkeligit at gifva en allmenn resolution på detta anförde besväret, som mer synes härkomma af någon special *casu*, som haft sine serdeles omständigheter, änn af någon allmän stadga; fördenskull finner k. M:t bäst vara, at den debitoren, som uthi ett sådant executions mål finner sig besvärad, må sitt *gravamen* effter processen å behörig orth och ställe angifva.

36. Effter som visse stater äre inrättade på borgmestare och råd och de öfrige löningar i städerna och hända kunde, at de medell, som där till anslagne äre, somblige år intet hinna till berörde löningars fulle afbetalning men somblige år skiuta öfver, ty bevilliar och samtycker k. M:t i nåder, at det som på somblige år har *proportionaliter* brustit, må af andre års öfverskått *proportionaliter* ersättias.

§ 37. Om användande i öfriga städer af det formulär till burskapsed, som brukas i Stockholm. — § 38. Om en förordning angående rydmått för Skaraborgs och Älfsborgs län. — § 39. Om borgerskapets i vissa städer begäran att befrias från medverkan vid brottslings bestraffande med gatulopp.

40. Hvad den underdånige ansökningen vidkommer, at när någon af allmogen eller andre landtmän hafva fått försträckning af någon borgare och lofvat den med varurs införsel at betala, men det ej effterkomma, borgaren då måtte effterlåtit vara af en sådan landtman, när han i staden anträffas, igenom lagligit förfarande det, som han skyldig är, där at uthsökia och ej förvisas at lagsökia honom på landet, [där] han sitt [hem]vist¹ hafver, hälst effter

¹ Konceptet här trasigt.

skulden icke allenast i staden giord är och där om des betalning emellan borgaren och landtmannen aftal giordt, utan och debitoren uthfäst denne sin skuld i staden at betala, så vill k. M:t härutinnan ej förordna något nytt, men at det må blifva effter lag och ordinarie process.

41. Angående de besvär, som af borgerskapet äre i underdånighet andragne emot den methode och de reglor, som revisorerne, hvilke äre förordnade öfver räkenskaperne för kyrkior och hospitalerne, bruka med dhe räkningars skiärskodande, som i förre tider varit gjorde, då man ej vettat af den form af räkning och de verificationer, som nu brukas, varandes för de effterlevande ogiörligit at effteråth alt sådant vid hand skaffa och fullgiöra, hvarföre i underdånighet begäres, det k. M:t nådigst förordna tektes, at det måtte bero vid de räkningar och de där vid fogade bevis för de förre tider, som vid kyrkiorne och hospitalerne ingifne äre och då antagne, så är k. M:t nådige villie, at dess cammarrevision, dit k. M:t denne ansökningen igenom dess bref remitterar, må inkomma med sitt underdånige betenkiande där öfver, villiandes k. M:t sedan gifva där på dess nådige resolution.

42. Öfver samptlige städernes underdånige begäran, at borgmästare och råd samt andre stadzens betiente måtte niuta en nådig förskoning för den effterräkning, dem är giord på centonalen af deras löningar sedan år 1661, hafver k. M:t dem dess nådige resolution låtit niuta igenom sitt till dess cammar revision den 26 *januarii anno* 1698 afgågne bref och befallning, nembligen at de förskonas för effterräkningen för den berörde centonalen, hvilken k. M:t nådigst efftergifver inntill den tiden, då igenom kunglige reglementer nyligen är vordet förordnat, at en sådan afgifft af löningerne årligen indragas skulle, effter som det och nu uti de städer sker, som sådane reglementer undfått hafve, skolandes de öfrige, som inge reglementer, när förbemälte bref uthfärdades ändå bekommit hade, ifrån begynnelsen af år 1697 bemälte centonal afleggia.

43. Sist, sosom samptlige städer i underdånighet bedia och begära, det k. M:t tektes af hög kånungslig omvårdnad och nåd vid de dem så i gemen som hvar och en stad i synnerhet allernådigst gifne privilegier, bekräfta och dem de samma under kungligt hägn och försvar orubbade åthniuta låta, altså vore fuller k. M:t benägen at uthan upskåf hugna dem där med, men emedan igenom de riksdagsbesluter och andre allmenne förordningar, som i k. M:t hög-

salige herr faders regementz tid äre affattade och uthgågne, någre ändringar kunne vara i ett och annat skedde, altså måste med det ene och andre ståndetz privilegiers confirmation någet anstå, till dess sakerne äre satte uthi sitt behörige skick och stånd. Dock kunna k. M:tz trogne undersåtare af borgerskapet icke dess mindre i medler tid lefva säkre och trygge under k. M:tz höge nåd och beskydd, förblifvandes k. M:t dem så sampt som i synnerhet med dess kunglige nådh väl bevågen. *Actum ut supra.*

235. Karl XII:s resolution på stadens besvär rörande besättande af stadens tjänster äfvensom särskilda skråns intressen. Stockholm den 22 december 1698.

Riksregistraturet 1698, december, fol. 463.

Resolution uppå Stockholms stadz besvär.

K. M:tz nådige resolution och förklaring öfver de besvärs puncter, som des residentz stad Stockholm vid sidste väl ändade riksdag igenom sine fullmächtige, de erlige och välförståndige borgmästaren Gustaf Holmström, secreteraren Christopher Brunell och rådmännen Mårten Nyman och Nils Hansson Törne sampt borgarne Carl Brander och Hans Berg i underdånighet inleffererat hafver, gifven Stockholm den 22 decembris anno 1698.

1. K. M:t är fuller benägen at bevillia och bekräfta sin residentz stad Stockholm, dess borgmästare och råd och samptelige borgerskapp vid alle de privilegier och förmåner, som de af förre Sveries konungar och i synnerhet af k. M:tz hög elskade salig herr fader nutit och nyttiat hafve. Men såsom det nu ved tiden ey sig giöra låter utan måste ännu något därmed uppskiutas för de orsaker, som general resolutionens¹ fyrationde och tredie punct för samptelige

¹ Se N:r 234.

städerna vid hand gifver, altså kan denne staden icke dess mindre och imedlertid lefva trygg och säker under k. M:tz nådige hägn och beskydd.

2. Emedan det har i förre tider varit brukeligt, att rådstugu rätten till sin halfva del har bestått af borgare och handelsmän, som där till hafve pröfvats vara skickelige, och privilegierne det samma medgifva, ty är k. M:tz nådige villie, att det samma vid förefallande vacantier må och så här effter tagas i ackt, så att en och annan af borgerskapet måtte och så hafva at hugna sig af någon befordring, de besynnerligen som äre af de gåfvor och det förstånd, som där till fordras, och af den förmögenhet, att de af den förordnade lönen kunne bestå utan att befatta sig med annan handtering och handell än den som uti gross och på uthrikes orter drifves, dock k. M:t alltid förbehållit at tillsättia, när k. M:t någon meriterad person fram för andre vill befordrat hafva.

3. Desslikes finner k. M:t billigt och rättvist vara, när någre andre tienster och embeten under stadzens disposition blifva ledige af sådan beskaffenhet och sysslor, hvarom de af borgareståndet god kunskap hafva kunne, såsom vägare-, stämplare-, inspectorstienster vid broer och öfver hamnfogderne samt andre sådane, att då vid sådane tiensters besättiande de af borgareståndet äfven så väl som andre utom det samma måge effter hvars och ens skickelighet blifva befordrade.

4. Hvad som de, hvilcke med sidentyg handla, hafve anfördt med underdånig ansökning om k. M:tz aldrånådigste hjelp och lindring under de besvär, som de för siden manufacturens skull utstå, det hafver k. M:t allareda funnit gott at remittera till dess cammar och commercie collegium och vill altså denne ansökningen nu också till bemelte collegium remittera med befallning, att de dem höra, deras klagan och skiäl examinera, väl öfverväga och tillse, hvad remedier därtill fordras.

5. Hvad anlangar klädemakarenes begäran här i staden att få giöra någon lefverantz af kläden till k. M:tz militie, den de lofva att giöra utan att få något förskott, allenast de kunde vid hvarie tvåtusent allnars lefverering af gott och approberat kläde bekomma betalningen, så är fuller allaredan en sådan repartition skedd på den lefverantz, som till regementerna behöfves, så att en och annan kunna därigenom hafva något afnämeri. Men skulle ännu flere vara, som ingen del däruti hafva bekommit, så måge de komma öfverens med de andre, med hvilcka allareda är därom slutit.

6. Emedan de som uti deras bodar handla med kläde och allehanda tyg, i underdånighet anhålla, at de som hålla manufacturerne, däraf ey måtte tillåtas at utsällia allnetals och i minut det godzet, som hos dem tillvärckas, utan låta sig nöija med det, som de partivis och igenom ansenlige leverancer kunna afsättia, på det hvar och en måtte blifva vid sin egentelige handell och näring, ty är k. M:tz nådige villie, att dess cammar och commercie collegium må giöra en behörig anstalt här om, dit k. M:t fördenskull denne saken igenom et besynnerligit bref remitterat hafver.

7. Hvad vidkommer bagare embetetz begäran att niuta på hvar tunna, som de till sin brödbakning komma at mala, jempte rågan ochså ett Uplandz fat eller tvenne finske kappar, så äre nyligen sådane förordningar däröfver affattade, hvareffter de hafva sig att rätta.

8. Angående den underdånige ansökningen, som de af slacktare embetet giöra, nembligen at igenom någon förordning förekommas måtte, att icke skåniske oxar uti sådan myckenhet blifva utförde till främmande land, som nu sker, hvaraf stor brist förorsakas, så är för detta, nembligen år 1694, en resolution utgången, hvaruti är omständeligen föreskrifvit, huru med oxhandeln i Skåne förhållas skall, som länder vederbörande till rättelse.

9. Det giöra fuller sumpfiskiarenne här i staden en underdånig föreställning af de store besvär och olyckor, dem uti deras handtering och näring bemöta, supplicerandes at åtniuta frihet i tullen på den färske fisken, de till staden införa. Men såsom uti tull- och accis-ordningarne ey kan ske någon ändring, altså kan denne ansökning dem ey bevillias.

10. Hvad logarfvare samt sämsk och cardevans embeternes samtelige underdånige begäran vidkommer, att inge främmande må tillåtas att upkiöpa rå skinn och hudar och att all uthförsell däraf ifrån hela Sverie och Finland, Est- Lif- och Ingermanland till uthrikes aldeles måtte vara förbuden, så är fuller åtskillnaden i tullen för de rå och oberedde skinn och hudar och för de, som beredde äre, så stor, att den kunde hållas före at vara såsom ett billigt hämmande af rå hudars och skins uthförsell, men såsom siötullstaxan är under händer tagen af k. M:tz cammar och commercie collegio at öfverses och förbättras, så kan denne ansökningen där tagas i närmare öfverläggande, hvarest förbemele embeten sine skial fördenskull vidare anbringa kunne.

11. Att ett vråkeri måtte inrättas öfver råhudar, som införas, särdeles ifrån Ryssland, såsom logarfvarne begära, tycks hafva mer möda och vidlyftighet med sig än den handelen importerar, och dy må hvar och en köpare sielf se sig före, hvad vara han sig tillhandlar.

12. Det som af sämskmakare embetet föreslås, nembligen att förordnas måtte, det inge bockar skulle släcktas, som icke vore åtminstone tu eller halftredie år gamle, kunde fuller anses för nyttigt, så vida bättre sämsk däraf beredas kunde, men skulle näppligen kunna värckställas och dem som getter hålla påbiudas at så länge framföda alle bäckekillingar.

13. Angående sämskemakarenes underdånige begäran, at dem förunnas måtte leverancen till k. M:t:z regementen utaf de sorter, som af deras handtvärck betarfvas, så finnes bäst och anständigast vara, at handvärckarene försällia deras tillvärckningar till lefverantzen, varandes ey heller väl giörligit att contrahera med hvar och en handtvärckare.

14. Att alle som vederbör måtte låta sig angelägit vara att handhafva tengiutare embetet vid de förordningar, som för dem utgångne äro, sådant är igenom sielfve förordningen sålunda skedt, att bemelte embete kan hafva däraf en god fördel och upkomst, men så åligger däremot samma embete att ochså förfärdiga så gott och försvarligit arbete som samma förordning innehåller, så framt embetet vill längre blifva därvid handhafft.

15. Den ansökning, som repslagarne göra, att ingen införsell af togvärck till denne orten måtte tillåtas, att icke deras med stor kåstnad här inrättade repslagerier måtte därigenom ödeläggias, vill k. M:t hafva remitterat till dess cammar och commercie collegium, där de sig måge härmed angifva.

16. Sammaledes vill k. M:t till dess cammar och commercie collegium remitterat hafva det besväret, som knifsmedz embetet andrager öfver införslen af knifvar ifrån främmande orter, som mycket skall ske af kryddekrämare och andre köpmän, hvarpå de begära ett alfvarsamt förbud, kunnandes de fördenskull denne sin ansökning hos bemelte collegium angifva, eftersom tulltaxan är och nu där sammastädes under hand att revideras.

17. Öfver det som snörmakare embetet åstundar, nembligen att det måtte hämmas, att icke sådane varur ifrån främmande orter införas, hvilcke de såsom borgare och undersåtare kunne för lika köp här förfärdiga, är för detta sådan förordning giord och utgången,

som förmodas göra tillfyllest, och dy måste det som brytes däremot hos vederbörande angifvas.

18. Såsom vagnmakarene här i staden sig besvära, att dem uti deras handtväreck och näring sker intrång och hinder af det, att vagnmakarene vid k. M:tz artollerie upkiöpa värcket för dem och däraf hemma uti sine hus för annat folck arbeta vagnar och annat mera sådant, niutandes de samma deras lön af k. M:t och sittandes fri för skatt och skuld, där likväl de andre måste draga borgerlige besvär, altså vill k. M:t vagnmakarene vid dess artollerie den näringen, som borgarene tillkommer, hvilcke af detta handtvärket lefva samt skatt och skuld draga måste, aldeles hafva förbudit, med mindre de vinna embetes rättighet och undergå borgerlig besvär såsom borgare.

19. Hvad anlangar kopparslagarenes begäran, nembligen att de ey måtte besväras med frizedlars uttagande på den koppar, som de till sitt handtvärcks fortsättiande betarfva, för de många besvärs skull, som de därmed måste utstå, föresläendes huruledes den ricktighet, som med räakenskapen på kopparen fordras, kan ändå erhållas, så måste fuller zedlernes uttagande för större ricktighetz skull bibehållas, men så vill k. M:t, att dess cammar collegium sådan anstalt därvid må göra, att de besvär och uppehåld, hinder och obillig omkostnad, som där vid torde hända och förekomma, måtte möjligast afröijjas, fördenskull k. M:tz nådige villie är, att kåpparslagare embetet sig hos bemelte collegium härom angifva måste.

K. M:t förblifver denne dess residentz stad och dess förordnade fullmecktige med konglig ynnest och nåd välbevågen. *Actum ut supra.*

Carolus.

S. Åkerhielm.

236. Karl XII:s resolution på magistratens memorial angående politien och jurisdiktionen. Karlberg den 25 maj 1699.

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Diverse konungabref*. Sigill (vax med papper: riksvapnet med det pfalziska vapnet som hjärtvapen, se ofvan under n:o 140) under konungens namnteckning. Tryckt i Stiernmans *Commerceförordningar* V, sid. 759.

K. M:t:z nådige resolution uppå magistratens i Stockholm underdånigst insinuerade memorial angående politien i bemälte stadh samt en obehindrat iurisdiction uti dhe mål, som lända till des befördring ock vidmackt hållande, gifven Carlberg den 25 maii 1699.

1. Såsom 1673 års handels ordinantie tillåter k. M:t:z betiente, så väl som adelige och andra ståndz personer, att få handla och drifva borgerlig näring, hafvandes högst salig h. k. M:t, k. M:t:z högt ärade k. herr fader, medelst dess resolution, daterat den 16 februarii 1681¹, i nåder förordnat, att alle sådanne, som dertill niuta tillstånd, icke allenast sig edeligen skole förbinda att intet bruka något underslef emot lag och dhe öfver handeln författade stadgar och förordningar utan ock vara *onera realia* underkastade, men befriade för dhe besvär, hvarmed sielfve personen plägar belastas, altså och emädan det som oftast händer, att åthskillige af slike personer taga sig före at handla både uthi gros och minut utan att fullgiöra, hvartill dhe i anledning af ofvanbemälte förordningar äre förbundne, ty vill k. M:t härmed i nåder hafva förklarat, det böre alle sådanne så väl till afgifftens betingande, hvilken dhe till staden böre uthgiöra, som till des riktige erläggande samt på den händelsen dhe sig emoth någon förordning handeln angående skulle förbryta, magistratens iurisdiction vara undergifne.

2. Sammaledes finner k. M:t skiäligit, att dhe ammiralitets officerare ock betiente, hvilka tid effter annan kunna erhålla tillstånd för hyra och betalning att betiena redarne ved deras cophardie skepp för skeppare och styrmän, böre lyda under magistratens iurisdiction, så vida dem ock redarne eller skepsfolcket emellan skulle upkomma någon tvist ock stridighet om hyran, redo och rächen-

¹ Felskrifning för 16 februarii 1681. Se N:r 200.

Stockholms stads privilegiebref.

skaps giörande för giord resa och annat mera, som deraf härrörer, så att dhe uti sådanne mål inför magistraten böre stå redarne ock skeppsfolcket till svars på lika sätt som uti siösaker är vanligt och intet till tidzens uthdragande samt dhe klagandes uppehåld få skiuta sig under ammiralitets collegii iurisdiction.

3. Alldenstund uthom den ordinarie borgerlige handeln och handteringen ännu finnes flere medell och uthvägar, medelst hvilka åthskillige, särdeles af dhe fattige, kunna hafva sitt uppehälle, såsom hålla krögeri, nålstolar, mångleri med foglar, blötfisk, gröna kryddor ock trögårdzfruckt, föra med pråmar ock rodarebåtar samt annat slikt, så vill fuller k. M:t härmed i nåder hafva förordnat, att ingen hvarken af k. M:t:z landt- eller siömilice, ey heller adelns och andre ståndz betiente derifrån skole vara uthslutne, så vida dhe hafva ett godt vittnesbörd om sig och detta näringsmedlet oundvikeligen måste tillgripa, men på dhet en god ordning ibland slike personer må kunna hållas samt medelst en stadig upsickt alt missbruk på det möjeligeste förekommas ock afröijjas, ty skall ingen varda effterlåtitt en sådan näring och handtering att begynna eller idka, förrän han sig uti vederbörande stadsens collegier derom har angifvit och dersammastädes framtedt bevis om des ärlige förhållande samt erhållit bemålte collegiers tillstånd uppå viss tillordnat ort och ställe en sådan näring att företaga, börandes alle slike personer, hvilka en sådan handtering bruka, af hvad slags folk dhe och vara kunna, utan åtskilnad stå och lyda under magistratens förordnande och inseende uti dhe mål, som af denne deras närings idkande härrörer.

4. I lika måtto böre effterfölliande mål samt deras undersökande och laglige afgiörande lyda under magistratens iurisdiction, nembligen 1:o om någon förser sig emoth förordningen öfver vråkeriet af lin, hampa och tågverk; 2:o om någon går stadzens vågar och packarbane förbi; 3:o om någon beträdes med flärd, vanmått och orätt vickt; 4:o om någon vid hambnar, torg eller andre orter uthan låf rappar och bårttager hö, ved, tegell ock annat sådant, som der kommer at hållas falt; 5:o om någon giör förkiöp vid tullarne eller deruth- och innom, förr än den, som något vill sällia, kommer med sitt godz till torg, bro eller hambnar, det vare sig boskap, spannemål, hö, ved eller hvad det vara kan; 6:o om någon idkar och brukar borgerlig näring utom borgerskapet och derföre effter kongl. förordningen är plicktig att betala contribution; och för det 7:o om någon innehafver stadsens tompter och derföre

årligen bör erläggja dhe der på satte tomtören, skolandes ingen uti slike mål få undandraga sig magistratens jurisdiction uthan den samma vara undergifven uti alt det, som der vid kan vara nödigt att förordna så väl till fullgörande af hvars och ens plickt som till förekommande af alt oskick och otilbörlig motvillighet.

5. Emädan 1686 års affattade reglement öfver byggningsväsendet uti staden förmår och innehåller, att enär någon ny byggnad antingen uti staden eller uppå mallmarne skall företagas och uppsättias, bör sådant först uti stadsens byggnings collegio angifvas och der effterrättelse tagas, huruledes samma bygnad skall anläggas, så att regulariteten behörigen blifver i ackt tagen, ty vill k. M:t härmed i nåder hafva förklarad, det bör hvar och en af hvad stånd och vilkor densamma vara må, antingen högre eller nedrigare, uthan åthskillnad ofvanbemälte reglemente efterlefva, skolandes ingen hafva mackt någon ny byggnadt hvarken uti staden eller på mallmarne att uppsättia, innan han sig först derom uti stadsens byggnings collegio har angivit.

6. Såsom ofta händer, att bönder, torpare och ryttare ifrån landet blifva brukade att uptimbra hus och byggningar i staden och på mallmarne, hvilka dhe icke allenast upföra till en förbuden högd utan och täckia taken med bräder föruthan annat oskick, som dervid förelöper tvert emoth kongl. reglementet, altså vill k. M:t till förekommande deraf härmed i nåder hafva förordnat, det böre alle dhe, som hafva den friheten att betiena sig af bönder och torpare till slike byggningars uppsättiande, låta förrätta sådant arbete under en bygmästares inseende vid staden.

7. Till att förekomma dhen oordning och oskick, som härtills så väl i staden som på mallmarne har förelupit med gatornes läggande ock deras rengörande, i dy när den ena grannen, som lyder under magistratens jurisdiction, har låtit lägga eller rengöra sin gata, har den andra, som intet dependerar utaf magistraten, sådant antingen aldeles underlåtit eller och låtit stenläggja gatan af sådant folk, som ingen uthstakning af stadsens ingenieur sig till rättelse antaga, så vill k. M:t härmed i nåder hafva förordnat, det böre alle dhe, som byggja och bo i staden och på mallmarne, af hvad stånd dhe och vara måge, ingen undantagandes, hvad gatornes stenläggande och rengörande vedkommer, stå under magistratens jurisdiction, så att dhe utan gensäjelse skole ställa sig till effterrättelse hvad af magistraten uti slike mål varder förordnat.

8. Emedan alle dhe, som byggia och bo i staden, i gemen hafva sin nytta och säkerhet dervidh, att uthi hvart ock ett hus behörigen blifver effterlevvat och i ackt tagit hvad brandordningen fordrar och föreskrifver, ty får ey heller någon, af hvad stånd och vilkor han vara må, sig derifrån undandraga, uthan bör hvar och en utan åthskillnad effterkomma hvad i det fallet tid effter annan kan blifva påbudt, särdeles när brandsyner skole förrättas på vissa tider om året så väl som elliest, så ofta det nödigt pröfvas, när brandvackt skall hållas, skorstenar sotas och ränsas, baufällige och fattige¹ hus samt tak och eldstäder rifvas och lagas, börandes alt hvad så väl emoth dhe öfver slike mål giorde förordningar som emoth dhet, hvilket öfver facklors otidige och ovarsamme bärande sampt deras görande är förordnat, af en eller annan kan blifva brutit eller försummat utan anseende till hvariehanda stånd och vilkor utaf magistraten ransakas och dömmas.

9. I lika måtto tillkommer magistraten att hafva upsickt icke allenast öfver mått och vicht utan och huruledes dhe förordningar blifva effterlevvade, hvilka tid effter annan äre vordne affattade till en god politics inrättande uti staden, som bagare, slacktare och bryggare ordningarne med månadztaxerne, börandes dhe mål, som deremoth förelöpa, komma under magistratens afdömande.

10. K. M:t vill jämväl under magistratens jurisdiction hafva lembnat dhe mål, som härröra af sabbatz- och bönedagsbrott, af sittande på kiällare och krogar öfver rätta tiden och uti förbuden tid sampt olaga vin och ölsällning, af löst folcks upsökande ock deras afstraffande, som dem hysa och herbergera, af otillbörligit tiggeris hemmande ock afskaffande, af ankommande främmandes angifvande på vederbörlige orter utaf dem, hos hvilka dhe sig inställa, af otidigt och förbudt kringlöpande i staden och uti husen med korgar af mångellskor, af ordningars handhafvande öfver tegell och af ödetompters bebyggande i staden och på mallmarne, skolandes magistraten hafva mackt utan åthskillnad af personerne öfver alle sådanne mål lageligen att ransaka och dömma.

11. Enär för en eller annans tröghet och motvillia skull kan pröfvas nödigt medelst vite eller böters uthtagande att hålla vederbörande till det, som skall effterlevvas ock fullgiöras i berörde mål, så bör sådant jämväl lyda under magistratens jurisdiction och förordning, efftersom k. M:t härmed under des nådigste protectorial

¹ En i rådhusarkivet, *Kungl. bref till magistraten i original VI*, befintlig samtida afskrift har farlige.

vill hafva tagit alla dhe personer och betiente, hvilka af magistraten blifva brukade uthi dhe sysslor och ärender, som höra till dhe mål, hvilka här ofvanföre finnes vara nembde eller hädan efter kunna komma att lyda under magistratens jurisdiction.

Actum ut supra.

Carolus.

C. Piper

237. Karl XII:s bref till kammarkollegium angående vissa förbättringar i stadens stat. Stockholm den 16 mars 1700.

Original på papper i kammarkollegii arkiv: *Kungl. bref till kammarkollegium 1700*. Tryckt i Stiernmans *Commerceförordningar* V, sid. 816.

Carl med Gudz nåde Sveriges, Giöthes och Vendes konung, storförste till Finland, hertig uti Skåne, Estland, Lifland, Carelen, Bremen, Verden, Stettin-Pommern, Cassuben och Venden, förste till Rügen, herre öfver Ingermanland och Wissmar, så ock pfaltzgrafve vid Rhein i Beijern, till Gülich, Clewe och Bergen hertig etc.

Vår synnerlige ynnest och nådige benägenhet med Gudh altzmechtig, tro män, respective våre råd, herrar grefvar och præident, så och samtelige cammar råd. Vi hafve bekommit Edert betänckande, daterat den 7 *passato*, öfver magistratens här i staden hos oss gjorde underdånige ansökning att åthniuta någon tillökning och förbättring uti stadzens stat, och som vi dhetsamme aldeles i nåder approbere och bifalle, så vele vi tillföllie dheraf bestå 1. stadz cammereraren ännu en skrifvare à 200 d. s. m. årligen, 2:do stadz casseuren etthundrade d. s. m:tz förbättring på dhen i staten honom bestådde lönen à 400 d. s. m., 3:tio etthundrade d. s. m:tz tillökning för notarien uti stadzens justitiæ och förmyndare collegio, 4:to etthundrade d. s. m:tz augment för notarien uti politie collegio, så att hvardera af dhem hädan efter komma att åthniuta 300 d. s. m. i årlig lön, tillåtandes iemväl, att en särskilt tolagsskrifvare ved staden må blifva antagen för trehundrade d. s. m. årligen samt at vägaren vid stadzens victualie våg hädan efter på staten må blifva opford för trehundrade d. s. m. i årlig lön. Och som magistraten underdånigst berättar, att nödigt är, dhet vid Stäket en opsyningsman

blifver förordnad, så tillåte vi i nåder, att en sådan opsyningsman så hädaneffter som härtills af stadzens extraordinarie medel tillordnes trettio d. s. m., samtyckandes och så, att intet allenast ved stadzens handels collegio ännu en stadztienare à ottatio d. s. m. årligen antages, uthan och att uthom dhen redan vid politie collegio bestådde en (!) stadztienaren ännu trenne tillordnes för lika lön à ottatio d. s. m. hvardera samt att en så kallad politie gevaldiger blir antagen för etthundra ottatio d. s. m. om året. För dhet öfrige vele vi i nåder bestå offtbemelte magistrat årligen två tusende d. s. m. till dheras frie disposition uthom dhe femhundra och fembtio d. s. m., som gouvernementz fiscalen i årlig lön åthniuter. Och är fördenskull här med till eder vår nådige villie och befallning, att I infordren dhen förre staten och dhensamme effter denne vår nådige resolution rätten, insändandes sedan nödige exemplar dheraf till vår underskrift, hvarmed vi befalle eder Gudh altzmechtig synnerligen nådeligen. Stockholm den 16 *martii* 1700.

Carolus.

C. Piper.